

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**ВТІЛЕННЯ ІГРОВОЇ ФОРМИ У СТВОРЕННІ РЕПЕРТУАРУ
ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

**Кваліфікаційна робота (проект)
Пояснювальна записка**

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 16-431 гр.
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Белозор Ольга Олександрівна

Керівник доцентка Рехліцька А.Є.
Рецензент завідувачка
хореографічного відділення
Таврійського ліцею мистецтв
Херсонської обласної ради
Богданова С.Ю.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КО

1.1.

КОМП

1.2. Д

РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КО

2.1. К

2.2. Г

2.3.С

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

Кодекс академічної доброчесності

ВСТУП

Хореографічне виховання дітей набуває в даний час системний характер. За допомогою оволодіння дітьми мистецтвом хореографії здійснюється як естетичне, так і фізичне виховання, формується загальна культура. Заняття танцями вчать дітей красі, виразності рухів, силі та спритності, розвивають їх м'язово-руховий апарат, дихальну і серцево-судинну системи. Також заняття вимагають зібраності, підвищують працьовитість дитини, загартовують характер. При цьому на дитячий організм падає колосальне навантаження: не тільки фізична, а й емоційна, так як систематичні заняття вимагають самовіддачі і саморозкриття. До цього додається вміння чути і слухати музику, будуючи свої дії відповідно до її ритмами, темпами, стилем, настроєм.

Репертуар має величезне значення у вихованні естетичної, творчої особистості. Правильно підібраний репертуар забезпечує можливість вирішення художньо-творчих і виховних завдань одночасно. Чим багатше і різноманітніше репертуар колективу, тим ширше можливості для розкриття юних обдарувань.

На сучасному етапі в дитячому хореографічному колективі широко заявили про себе тенденції, пов'язані зі зверненням до багатожанровості і синтезу танцювальних форм і напрямків при формуванні репертуару. Саме дані тенденції, а також свобода, індивідуалізація творчості, продиктовані на сучасному етапі зростанням ролі духовних факторів розвитку, зумовили появу великої кількості хореографічних шкіл, стилів, напрямків.

Проблемі формування репертуару у дитячих хореографічних колективах присвячено значну кількість праць Ю. Громова, Г. Більченко, О. Бурля, А. Шевчук, І. Тригуб, С. Тригуб та інших.

Мета дослідження – визначити місце ігрових форм у репертуарі дитячого хореографічного колективу.

Завдання дослідження:

1. Надати історико-мистецьке обґрунтування теми.
2. Розробити ідейно-тематичну основа композиції.
3. Визначити композиційно-архітектонічна побудова твору
4. Надати графічну таблицю твору та опис хореографічного тексту.
5. Розробити сценографію до хореографічної композиції на лексиці

танцю модерн

Об'єктом дослідження процес формування репертуару у дитячому хореографічному колективі

Предметом дослідження є ігрові форми танцю

Структура. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Говорячи про репертуар, ми в основному говоримо про творчість і стиль колективу. Чим вона різноманітніша, тим вищий рівень навичок і технічної оснащеності виконавця. Коли репертуар містить різні стилі та різні номери аранжування, це сприяє різноманітному розвитку виконавців. Хто має можливість танцювати найскладніші пісні різного рівня складності та різних напрямків. У процесі він опанував високу пам'ять, включаючи м'язи. Крім того, різноманітність репертуару завжди відповідає смакам сучасної та досвідченої аудиторії.

Репертуар - це керівник, визначення та керівництво всією діяльністю пов'язаного колективу. Завдання режисера - знайти метод особистої хореографії. Кожен керівник в основному складає репертуар по-своєму, виходячи з рівня підготовки виконавця та матеріальних здібностей. Однак у бібліотеці репертуару є деякі загальні принципи - це:

- ідейно-художня цінність;
- актуальність теми;
- зацікавленість учнів танцем;
- особиста виконавська можливість;
- різноманітність видів і жанрів.

Тому репертуар повинен відповідати двом основним функціям: перша полягає в тому, що виконавець залишає поле зору глядача як носія культурного впливу, а друга - наскільки великий вплив надає даний вплив на аудиторію. Хореографія не буде стояти на місці. Щороку в Україні з'являються десятки нових колективів. Їх рівень стає все вище і вище.

Велика кількість ансамблів були створені з метою збереження національних традицій. Вони заклали основу, і тепер, беручи за приклад роботу професійні колективи, у містах та селах створені різні аматорські танцювальні спільноти. І, отже, на основі професійного ансамблю формується репертуар для аматорів. Створюючи творчий колектив, необхідно спочатку врахувати ідеологічні принципи:

- відомі дати і свята: світового значення, своєї країни, регіону (області), міста, району (області / міста), закладу, колективу.
- інтереси всіх народів, що населяють область (місто, село їх традиції і релігії).
- напрямок діяльності колективу (статус, вид танцю)
- вікові особливості учасників, їх інтереси.
- рівень підготовки учнів колективу (виконавська техніка, акторська майстерність, рівень виховання, дисципліна).

Репертуар повинен бути різноманітним за змістом. Повинні бути сюжетні, безсюжетні танці з різноманітною лексикою. Форми танців: соло, дует, малі форми, великі форми, великі форми. Так само при формуванні репертуару важливі:

- матеріальна база колективу - фінансове становище установи, наявність костюмів, взуття, аксесуарів, атрибутів і т.д.
- музичне оформлення - ноти, інструменти, диски і різні носії.
- сучасні досягнення та напрямки в хореографії - відвідування майстер-класів, інформація на відео носіях і багато іншого.

Що об'єднує танець і гру? Більше, ніж здається на перший погляд. Гра важлива як для дітей, так і для дорослих, те ж саме можна сказати і про танці. Обидва цих роду діяльності допомагають в навчанні, благотворно впливають на внутрішню рівновагу. Застосовуючи гру в танці, можна відчувати себе іншою людиною, вільніше приймати той чи інший образ.

Танець в образі - це і є гра. Тут можна відчутти себе, як ніби в танцювальному театрі. Танець в образі дозволить вам краще відчутти власну неповторність та унікальність. Відмінно втілюється в танці цілий ряд ігор, які підходять дітям, і які люблять дорослі.

Перша гра, яка у багатьох спливає в пам'яті - це «Квіти і квіткарка». Дівчинка грає роль квіткарки, а всі інші діти - роль квітів і розташовуються навколо неї. Квіткарка по черзі підходить до кожної квітки і вдає, що поливає його. Розцвілі «квітка» повинен всіма доступними танцювальними засобами і рухами показати, як він радіє життю. Для більшого інтересу можна залучати в цю гру і дорослих. Якщо беруть участь діти наймолодшого віку, часто використовуються справжні предмети - корзина, лійка і т.д., щоб дітям було простіше імпровізувати.

У дорослих більше поширена така танцювальна гра, як battle, або танок, якщо по-нашому. Всі танцюють діляться на дві групи і обличчям один до одного виконують завчені зв'язки. Можна танцювати як поперемінно, так і всім разом. Зазвичай включають одні і ті ж композиції, щоб можна було порівняти рівень виконання однієї і іншої команди якомога об'єктивніше. Цю гру можна використовувати і на танцювальному занятті, і в якості дозвілля на вечірці, і одним з сценічних дій при виступі.

1.2. Ідейно-тематична основа твору

Проаналізувавши теоретичну літературу з теми дослідження та приступивши до постановки хореографічної композиції ми визначили ідейно-тематичну основу танцювального номеру.

Тема: дитяча хореографія

Ідея: втілення ігрових моментів у танцювальну композицію

Надзавдання: показати, що діти в процесі гри знайомляться з ЖИТТЯМ

Наскрізна дія: Любов до України через знайомство з хореографією

Конфлікт: поєднання лексики українського та естрадного танцю

Танцювальна форма: масова композиція

Жанр: естрадний танець

Характеристика хореографічних образів

Хлопці та дівчата - Діти України. Різні за характером та віком діти, що народились в чудовій країні. Діти, що демонструють свою любов до батьківщини через танець.

Аналіз музичного супроводу.

Музичний супровід «Слава Україні» у виконанні Оксани Білозір. Слова пісні Оксани Білозір, автор музики Олександр Єгоров.

Автор та виконавець цієї пісні народилась у селі Смига Дубенського району на Рівенщині. У 1976 році закінчила Львівську музично-освітню школу імені Ф. Колеси. До 1981р навчалась у Львівській державна музична консерваторія імені Лисенка. 1999 р. Закінчила Дипломатичну академію МЗС України та отримала диплом магістра зовнішньої політики.

Оксана Білозір розпочала свою співацьку кар'єру в 1979 році як солістка вокального ансамблю «Вогонь». З 1994 року була солісткою гурту "Оксана". Арсенал співачки включає 15 компакт-дисків, DVD та 10 музичних фільмів.

У 1996 р. Вона працювала професором кафедри народних співів Київського національного університету культури і мистецтв, завідувачем кафедри та викладачем Київської національної академії народного та циркового мистецтв.

Протягом 1996-1997 рр. Викладала у Київському державному інституті культури.

Оксана Білозьєр чотири рази ставала представницею народу України.

З лютого 2005 року по вересень 2005 року вона обіймала посаду Міністра культури і мистецтва України (реорганізована Міністром культури і туризму).

Було Головою та членом журі Міжнародного фольклорного фестивалю "У галицькому колі", всеукраїнського фестивалю дітей-інвалідів "Повір у себе", всесвітнього фестивалю "Український спів у світі", всеукраїнського фестивалю "Мелодія".

Лад - мажорний

Форму – куплетна

розмір, 4/4

темп - помірний

загальну кількість тактів - 58

хронометраж – 3,4

РОЗДІЛ 2

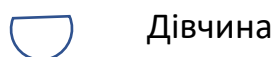
ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Назва частини	Зміст
Експозиція	На сцені з'являються дівчата та хлопці з різних сторін
Зав'язка	Діти перетворюють різні малюнки коло та лінії, демонструючи свою спритність та рухливість.
Розвиток дії	Змінюючи різні малюнки танцю, виконуючи підтримки та перебудови діти демонструють взаємоповагу та взаємодію за ради загальної мети.
Кульмінація	Танцівники поєднуються в єдину фігуру, демонструючи загальну любов до рідної країни, до України.
Розв'язка	Хлопці та дівчата продовжують різні перебудови, різноманітні рухи, в яких вони зображують свою любов до батьківщини

2.2. Графічні таблиці твору та опис хореографічного тексту

Умовні позначення

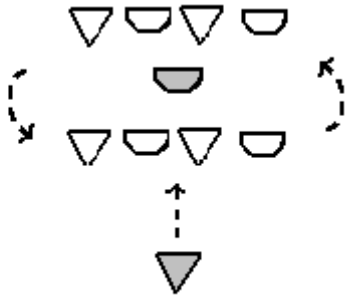

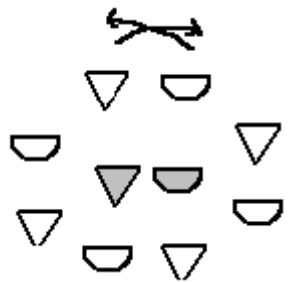

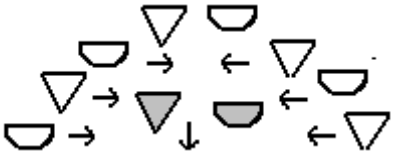

Дівчина

Хлопець

Малюнок	Такти	Опис рухів
	1-16 такти	Виходить солістка із 4 точки класу рухаючись по діагоналі основним кроком hilltop slide починаючи з правої ноги, тулубом виконується грув.
	17-24 такти	Інші виконавці та соліст виходять із 6 точки класу, рухаючись спиною кроком з приставкою ноги в VI позицію по черзі. Тулубом виконується грув.
	25-28 такти	Танцівники з солістом виконують комбінацію №1, солістка рухається між танцівниками кроком під назвою fila. Руки працюють по чергово, починаючи з правої: через «петлю» кистю рука приводиться до плеча, потім ліва; далі одночасно

		випрямляються та знов згинаються в боки. Так повторює чотири рази.
	29-40 такти	Танцівники разом із солістом рухаються по колу кроком під назвою monastery, руками при цьому виконують коло руками по черзі над головою. Солістка рухається в інший бік по колу тим самим кроком, і рух рук такий самий.
	41-48 такти	Виконавці та солісти виконують комбінацію №2 переходячи в інший малюнок.
	49-60 такти	Виконавці роблять комбінацію №3, солісти виконують комбінацію №4.
	61-78 такти	Виконавці рухаються з боку в бік по півколу кроком під назвою happy feet, руки працюють по чергово, починаючи з правої: рука через «петлю» кистю піднімається до плеча, потім інша, далі через коло рукою від кисті відводиться назад

		, потім обидві руки виконують коло над головою та по чергово випрямляються в бік. Повторюючи двічі. Солістка Виконує комбінацію № 5, соліст – комбінацію № 6. Далі всі разом виконують комбінацію № 9.
	79-86	Виконавці рухаються кроком під назвою Foot work, руками перед собою виконують «вісімку». Солісти рухаються так само. Потім всі разом виконують комбінацію № 8.
	87-94	Всі разом виконують комбінацію № 7 та залишаються у фінальній позі (у кожного різно).

Комбінація № 1

1-й такт: Руки через «петлю» кистей, потім від ліктя відкриваються вперед..

2-й такт: Закриваються в зворотному напрямку.

3-й такт: Руки по черзі, починаючи з правої, піднімаються в гору.

4-й такт: Двічі витягнути руки в гору, одночасно.

5-й такт: Руки, починаючи з «петлі» кистю потім від ліктя відкриваються в боки.

6-й такт: Закриваються в зворотному напрямку.

7-8 й такти: Виконати обома руками, 4 кругових рухи від ліктя, повороти починаються в напрямку від себе.

Протягом всієї комбінації ноги виконують зигзагоподібні кроки, починаючи з правої ноги: спочатку права ступає на п'ятку, потім ліва

Комбінація № 2:

1-й такт: Руки виконуються кругові оберти від ліктя: права рука – від себе, ліва – до себе.

2-й такт: Повторити в зворотному напрямку.

3-й такт: Руки відкриваються перед собою навхрест двічі: спочатку права зверху, потім ліва.

4-й такт: Руки підняті над головою згинаються в ліктях двічі, спершу права зверху, потім ліва.

5-й такт: Права рука виконує коло над головою та відкривається в бік.

6-й такт: Ліва рука повторює те саме.

7-й такт: Виконати хвилю руками, починаючи з правої руки.

8-й такт: Виконати хвилю руками, починаючи з лівої руки.

9-й такт: Права рука виконує коло, та піднімається в гору, починаючи з «петлі» в кисті.

10-й такт: Ліва рука повторює те саме.

11-й такт: Виконати подвійних хлопок у долоні і підняти руки в гору.

12-й такт: Виконати руками різкий зброс вниз через «петлі» у кистях, і відкрити обидві руки в боки.

13-14-й такти: Виконати «вісімку» руками перед собою.

15-16-й такти: Виконати «вісімку» руками над головою.

Протягом комбінації ногами виконуються маленькі стрибки с однієї ноги на іншу, при цьому чередувати: два стрибки, три стрибки.

Комбінація № 3:

1-й такт: Руки відкриваються навхрест перед собою (права зверху), далі через «петлю» в кисті піднімаються в гору.

2-й такт: Виконати рух в зворотному напрямку.

3-4-й такти: Виконати коло рівними руками перед собою: права - зверху в них, ліва – з низу вверх. Далі Кругові руки руками від ліктя в різні сторони.

5-й такт: Ліва рука лежить на лікті правої, права рука виконує коло від ліктя.

6-й такт: Скласти руки перед собою «на поличку», далі праву підняти в гору, ліву опустити вниз, і знову закрити (дві руки одночасно).

7-8-й такти: Виконати спочатку подвійний хлопок, потім потрійний.

9-16-й такти: Повторити від 1 по 8 такти.

Комбінація № 4:

1-й такт: Руки по черзі привести за голову.

2-й такт: Двічі відвести зігнутими в боки та повернути в попереднє положення.

3-й такт: Почергово виконати коло руками над головою.

4-й такт: Двічі витягнути руки в гору (обидві руки одночасно).

5-8-й такти: Повторити з 1 по 4 такти.

9-й такт: Відкривати праву руку в бік починаючи від ліктя.

10-й такт: Відкрити ліву руку в бік починаючи від ліктя.

11-й такт: Одночасно: кисть правої руки підняти в гору, лівої – вниз. Повторити двічі.

12-й такт: Виконати кругові оберти обома руками від ліктя в різних напрямках перед собою. Потім кругові оберти рівними руками перед собою в різних напрямках.

13-16-й такти: Повторити від 9 по 12 такти.

Ноги протягом комбінації виконують рух steps.

Комбінація № 5:

1-й такт: Правою рукою вдарити по голені лівої ноги.

2-й такт: Лівою рукою вдарити по голені правої ноги.

3-й такт: Обидві руки відкрити вперед, потім зімкнути руки в кулак.

4-й такт: Виконати два оберти кистями.

5-й такт: Ліва рука піднімається в гору, права кладеться на лікоть лівої.

6-й такт: Навпаки.

7-й такт: Руки витягнуті у ліктях, виконати коло збоку, права починає коло назад, ліва – вперед.

8-й такт: Виконати «вісімку» перед собою.

9-16-й такти: Повторити від 1 по 8 такти.

Ноги протягом комбінації виконують рух criss cross

Комбінація № 6:

1-й такт: Права рука рівна опускається вниз, ліва на лікті правої, потім підняти руку в такому положенні в гору.

2-й такт: Руки по черзі привести до плечей.

3-й такт: Виконати «вісімку» перед собою.

4-й такт: Права рука виконує коло над головою, ліва рівна переводиться перед собою з ліва на право.

5-8-й такти: Повторити з 1 по 4 такти.

Ноги виконують Crab.

9-16-й такти: Повторити з 1 по 8 такти.

Комбінація № 7:

1-й такт: Виконати руками два кругових оберти з боку в різних напрямках, витягнутими у лікті.

2-й такт: Виконати такий самий оберт перед собою та потім виконати «вісімку».

3-й такт: Підняти руки по черзі за голову.

4-й такт: Виконати потрійний хлопок.

5-й такт: Руки через «петлю» кистей, потім від ліктя відкриваються вперед..

6-й такт: Закриваються в зворотному напрямку.

7-й такт: Руки по черзі, починаючи з правої, піднімаються в гору.

8-й такт: Двічі витягнути руки в гору, одночасно.

9-16-й такти: Повторити від 1 по 8 такти.

Ноги протягом комбінації виконують Back Jump.

Комбінація № 8:

1-й такт: Руки по черзі привести за голову.

2-й такт: Двічі відвести зігнутими в боки та повернути в попереднє положення.

3-й такт: Почергово виконати коло руками над головою.

4-й такт: Двічі витягнути руки в гору (обидві руки одночасно).

5-8-й такти: Повторити з 1 по 4 такти.

9-й такт: Відкривати праву руку в бік починаючи від ліктя.

10-й такт: Відкрити ліву руку в бік починаючи від ліктя.

11-й такт: Одночасно: кисть правої руки підняти в гору, лівої – вниз. Повторити двічі.

12-й такт: Виконати кругові оберти обома руками від ліктя в різних напрямках перед собою. Потім кругові оберти рівними руками перед собою в різних напрямках.

13-16-й такти: Повторити від 9 по 12 такти.

Ноги протягом комбінації виконують рух steps.

2.3. Сценографія.

Оформлення сцени

Для створення відчуття свята сцена прикрашена квітами. Біля куліс на першому плані розташовані великі квіти, які стоять на великій підставці.

На екрані зображено український степ.

Світлова партитура

В танцювальній композиції, ідеєю є показати любов до України. Тому для створення урочистого святкового настрою протягом всього номеру сцена має повне світло.

Опис та ескізи костюмів.

Всі виконавці, хлопці та дівчата одягнені в однакові костюми, як символ єдності та єдиної любові до своєї країни.

Головною частиною костюму є червоні шаровари.

Для зручності виконання різних трюків дівчата та хлопці одягнені в чорні водолазки, на які одягнені жилети з національною Українською вишивкою. На голові у всіх шапки. На ногах чорні чоботи.

ВИСНОВКИ

В результаті роботи над створенням танцювальної композицією ми провели теоретичне дослідження та можемо зробити наступні висновки:

1. Репертуар дитячого хореографічного колективу визначається керівником, в залежності від напрямку та стилю діяльності. Репертуар повинен бути різноманітним за змістом. Повинні бути сюжетні, безсюжетні танці з різноманітною лексикою. Форми танців: соло, дует, малі форми, великі форми, великі форми.

Ігрові форми дуже важливі як в процесі викладання навчального матеріалу, так і під час створення репертуару. Під час гри діти вчаться жити, засвоюють певні життєві ситуації. Також гра це засіб розвитку уяви та фантазії, що допомагає дітям під час виступу.

2. Працюючи над постановкою та ідейно-тематичною основою танцювальної композиції, ми виокремили тему, ідею, наскрізну дію, над завдання, конфлікт, танцювальну форму та жанр хореографічної композиції. Написали характеристику виконавців.

Наша танцювальна композиція поставлена на пісню «Слава Україні». У виконанні Оксани Білозір. Також нами було визначено лад, форму, музичний темп, розмір та тривалість музичного супроводу.

3. Розроблено композиційно-архітектонічна побудова твору кожного епізоду хореографічної композиції. Композиція містить всі загально прийняті компоненти.

4. За вимогою даного типу роботи розроблено графічну таблицю твору та надано опис хореографічного тексту.

Було розроблено сценографію до танцювальної постановки. Описано передбачуване оформлення сцени, та світлове оформлення сцени. Надано опис костюмів виконавців.

Результатом нашого дослідження є завершена танцювальна композиція підготовлена для публічної демонстрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асафьев, Б.В. Музыкальная форма как процесс: Кн. 1-2: монография. Л.: Музыка, 1971. 376 с.
2. Брусницына А.Н. Воспитание танцевальной культуры школьников в хореографических коллективах учреждений дополнительного образования детей: личностно-деятельностный подход. М., 2008.
3. Бугаець Н. А., Волчукова В. М., Пінчук М. С. Методика роботи з хореографічним колективом: навчальний посібник. Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2009. 98 с.
4. Бурля О.А. Формування педагогічної майстерності керівника хореографічного об'єднання: автореферат. дис...канд. пед.наук : 13.00.06. К. 2004. 20 с.
5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: Каменяр, 2002. 64 с.
6. Захаров Р. Сочинение танца: страницы педагогического опыта. М., 1983.
7. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом. К. : ПКПК, 1997. 112 с.
8. Кирилюк В. М. Педагогічні основи формування ДХК : навч.-метод. посіб. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2006. 112 с.
9. Книга керівника позашкільного навчального закладу: довідково- методичне видання / уряд. : З. М. Рудакова, Л. М. Павлова. Х. : Торсінг плюс, 2006.
10. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Частина 1. Хореографічна робота з дітьми : навч.-метод. посіб. Х. : ХДАК, 2004. 186 с.

11. Константиновский В.С. Учить прекрасному. – М.: Молодая гвардия 1973.

12. Мартиненко О.В. Теорія та методика роботи з дитячим хореографічним колективом : навчальний посібник. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. 232 с.

13. Методика роботи з хореографічним колективом : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Хореографія». Рівне : Овід, 2012. 352 с.

14. Терешенко, Н.В. (2010) Естетичне виховання школярів засобами бальної хореографії у навчальних закладах Радянської України. Педагогічні науки: збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету,4, 2010. С. 248-252.

15. Фриз П. І. Теорія і методика хореографічної роботи з дітьми: навч.- метод. посіб. для студентів спеціальності «Хореографія». Дрогобич: ДДПУ, 2006. 198 с.

16. Шалапа С.В., Корисько Н.М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник. К. : НАКККіМ, 2015. 252 с.

17. Шевіла Л. Особливості підбору репертуару для дитячого хореографічного колективу. URL: <http://www.elar.ippo.edu.te.ua>.